

PVN e-mācību 9 modulis

ATBRĪVOJUMI

Kursa atziņas

Tas ir praktisks atbilstošākās kursa informācijas kopsavilkums.

Šajā e-mācību kursā izmantota atsauce uz ES PVN tiesību aktiem, kas ir spēkā 2020 gada 1. janvārī (attiecas uz ES PVN direktīvu, ES PVN atmaksas direktīvu un ES PVN īstenošanas regulu).

Šis modulis ir plašāka PVN kursa sastāvdaļa, ko veido šādas nodaļas:

- Ievads
- Teritorija
- Ar nodokli apliekama persona
- Darījumi
- Ar nodokli apliekamu darījumu vieta
- Digitālie pakalpojumi un vienots mini kontaktpunkts (MOSS)
- Iekasēšanas notikums un ar nodokli apliekamā summa
- Likmes
- **Atbrīvojumi**
- Tiesības uz atskaitījumu
- Atmaksa
- Pienākums

Šis kurss meklē atbildi uz jautājumu "Ko neaplikt ar nodokļiem un kāpēc?"

1. Mācību mērķi

Mācību noslēgumā spēsiet:

- noteikt **atbrīvojuma pozīciju PVN direktīvā**: tiklīdz būs atbildēti jautājumi "Kas?", "Kur?" un "Par ko?", nākamais jautājums, uz ko jānoskaidro atbilde, ir "Ko neaplikt ar nodokli un kāpēc?";
- izprast, kas ir **atbrīvojums**: PVN ir jāmaksā vienmēr, kad darījums ietilpst PVN piemērošanas jomā, ja vien runa nav par atbrīvotu darījumu;
- norādīt, ko atbrīvojums var nozīmēt attiecībā uz principu **nodokļu neitralitāte** piegādes ķēdē: atbrīvotu darījumu gadījumā **piegādātājs nevar atskaitīt par pirkumiem samaksāto PVN**;

- raksturot dalībvalstu lomu attiecībā uz izvēlēm, tiesības uz kurām tām piešķir PVN direktīva, jo tās var noteikt **papildu nosacījumus** darījumiem, uz kuriem attiecas atbrīvojums;
- raksturot, cik svarīgi ir iepazīties ar savas **valsts tiesību aktiem**, ievērojot saskaņošanas un nodokļu neitralitātes principus; Kopienas noteikumus un nepieciešamību novērst jebkādu iespējamo nodokļu nemaksāšanu, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas vai maksājumu sagrozīšanu;
- identificēt **dažādus atbrīvojumu veidus**: dalībvalstī, Kopienas teritorijā, starptautiskā mērogā, jo īpaši attiecībā uz atskaitīšanas tiesībām;
- apzināties, ka PVN atbrīvojums ne vienmēr nozīmē priekšrocību, jo **atbrīvojumi** vairumā gadījumu **ietekmēs atskaitīšanas tiesības**.

2. Ko atbrīvot

Attiecībā uz darījumiem, kas iekļaujas šā nodokļa piemērošanas jomā, PVN ir jāiekasē visos gadījumos, izņemot gadījumu, kad darījums ir atbrīvots no nodokļa.

PVN direktīvā ir ietverts kopējo atbrīvojumu saraksts, ko var iedalīt **3 kategorijās**:

- darījumi dalībvalstu teritorijā;
- darījumi Kopienas teritorijā;
- starptautiski darījumi.

Šo atbrīvojumu piemērošanai ir jāievēro īpaši nosacījumi. Tomēr dalībvalstīm ir tiesības izvirzīt papildu nosacījumus, lai darījumus varētu atbrīvot no PVN.

2.1. Darījumi dalībvalstu teritorijā

Atbrīvojumi darījumiem dalībvalstu teritorijā ietver:

- 1) Atbrīvojumu darbībām sabiedrības interesēs**, piemēram, medicīnas, pasta pakalpojumiem, ieeju muzejā u.tml. (132.-134. pants).
- 2) Atbrīvojumu citām darbībām**, piemēram: **apdrošināšanas, finanšu pakalpojumiem, pastmarkām, azartspēlēm, ar nekustamo īpašumu saistītiem pakalpojumiem** (135. pants). Saistībā ar atbrīvojumu citām darbībām pastāv iespēja aplikēt ar nodokli noteiktus darījumus: dalībvalsts var atļaut ar nodokli apliekamai personai iekasēt PVN, nevis atbrīvot no tā sniegtajiem pakalpojumiem (t.i., ēku, zemes apsaimniekošanas, nekustamā īpašuma iznomāšanas...) (137. pants).
- 3) Operatīvus atbrīvojumus**. Piemēram, ko izmanto situācijā, kad ārsts pārdod klīnikas iekārtu, par kuru iegādes brīdī nebija jāatskaita PVN kā priekšnodoklis (136. pants).

2.2. Darījumi Kopienas teritorijā

Darījumus kopienas teritorijā var iedalīt trīs kategorijās:

- 1) **preču piegāde Kopienas teritorijā (138. pants);**
- 2) **preču iegāde Kopienas teritorijā (140. pants);**
- 3) **preču transportēšana Kopienas teritorijā (142. pants).**

Kopienas teritorijā darījumiem tiek piemērots šāds vispārīgs noteikums: gadījumos, kad preces tiek piegādātas starp dalībvalstīm, preču **piegāde** tiks **atbrīvota nosūtīšanas dalībvalstī**, bet to **iegāde** tiks **aplikta ar nodokli saņēmējā dalībvalstī**.

Lai preces varētu atbrīvot, tās jāpiegādā ar nodokli apliekamai personai vai ar nodokli neapliekamai juridiskai personai, un tās ir jānosūta ārpus piegādātāja dalībvalsts.

Piemērs: slimnīca dalībvalstī A saņem asinis no slimnīcas, kas atrodas dalībvalstī B. Tā kā asiņu piegāde dalībvalstī A būtu atbrīvota no aplikšanas ar PVN, atbrīvota no tā būtu arī to iegāde Kopienas teritorijā.

2.3. Starptautiski darījumi

Starptautiski darījumi ietver:

- 1) **Eksportēšanu:** šī darījuma mērķis ir galapatēriņš ārpus PVN teritorijas, tādēļ tiek piemērots atbrīvojums.
- 2) **Importēšanu:** vienmēr, kad preces tiek ievestas ES, tām jāpiemēro importa PVN. Tomēr ne visi importa veidi tiek aplikti ar nodokli. Piemērs: jūras zvejniecības uzņēmumu veiktā jūras tīklu importēšana.
- 3) **Uzskatīšanu par eksportu:** noteiktas preču piegādes un sniegtie pakalpojumi noteiktiem klientiem, kas ir atbrīvoti tādos pašos apstākļos un tādu pašu iemeslu dēļ, kā šādu personu importēšana, kas atbrīvota saskaņā ar 143. pantu (starptautiska organizācija, diplomātiskas vienošanās). Piemērs: īru piegādātājs pārdod klēpj datorus ASV vēstniecībai Parīzē.
- 4) **Starptautisko transportēšanu:** atbrīvojums ir piešķirts darījumiem, kas notiek PVN teritorijā, bet ir saistīti ar noteiktiem kuģiem starptautiskajos ūdeņos un lidmašīnām, ko izmanto avioliņijas, kuras galvenokārt darbojas starptautiskos maršrutos.
- 5) **Starpnieka pakalpojumus:** arī starpnieka pakalpojumi ir pakļauti atbrīvojumam, ja tie ir saistīti ar atbrīvotu darījumu.
- 6) **Starptautisko tirdzniecību:** lai veicinātu šo tirdzniecību, tiek piemēroti atbrīvojumi, lai ļautu atlikt nodokļu piemērošanu.

3. Kāpēc atbrīvot

Dalībvalstīm ir **jānodrošina** pareiza un vienkārša **atbrīvojumu piemērošana**. Tām arī jānovērš jebkādi iespējami pārkāpumi, izvairīšanās no nomaksas vai ļaunprātīga izmantošana.

PVN – Atbrīvojumi: kursa atziņas 2020. gada jūnijs / *atjaunota informācija par AK izstāšanos, 2019. gads

Šādā nolūkā dalībvalstīm ir jāpieņem noteikumi par to, kā atbrīvojumi īstenojami (131. pants).

Šķiet, ka atbrīvojumi ietekmē to ar nodokli apliekamo personu priekšrocības, kuru darījumi ir atbrīvoti. Tomēr tas var **ietekmēt tiesības uz atskaitīšanu**.

Piemērs: banka ir ar nodokli apliekama persona, bet daudzi tās sniegtie pakalpojumi ir atbrīvoti no nodokļa, kas tas nozīmē, ka tā nevar atskaitīt PVN kā priekšnodokli. Bankai ir jāiekļauj savs aprēķinātais PVN cenā, nevis jāiekasē tas no klientiem. Tas nozīmē, ka bankas sniegto pakalpojumu cenā iekļauto PVN nevar atskaitīt.

Mazāka problēma ir tad, ja pircējs ir privātpersona, bet attiecībā uz **uzņēmuma klientiem** tas nozīmē, ka viņi saskarsies ar **PVN slogu, vienlaikus nevarēdami to atskaitīt**, it kā viņi būtu tiešie patērētāji.

Cits iemesls, kāpēc jums ir jāzina, kuri darījumi ir atbrīvoti, ir tāds, ka šis apstāklis **ietekmēs piegādātāju tiesības atskaitīt samaksāto PVN**.

Ir daži atbrīvojumi, attiecībā uz kuriem tomēr ir piešķirtas atskaitīšanas tiesības. Tāpēc jums ir **jāatšķir dažādi atbrīvojumu veidi**. Lai uzzinātu vairāk par šo tēmu, apgūstiet kursu "Atskaitīšanas tiesības".

Ja darījumi ir atbrīvoti, piegādātājs nevar atskaitīt PVN, kas samaksāts par pirkumiem. Izņemot dažus atbrīvotus darījumus, piegādātājam tomēr būs atskaitīšanas tiesības.

Tās ir šādas:

- 1) Darījumi dalībvalstu teritorijā:** apdrošināšana un finanšu darījumi, tomēr tikai ar dažiem īpašiem nosacījumiem.
- 2) Darījumi Kopienas teritorijā:** preču piegāde Kopienas teritorijā un preču pārvadāšana Kopienas teritorijā, ietverot Azoru salas un Madeiru.
- 3) Starptautiski darījumi:** ar importēšanu saistītu pakalpojumu sniegšana, ja vērtība ir iekļauta muitas vērtībā, preču piegāde eksportēšanai, darījumi, kas atzīti par eksportu, starptautiskie pārvadājumi, starpnieku pakalpojumu sniegšana un starptautiski tirdzniecības darījumi.

Pieklūt neierobežotajiem e-mācību kursiem iespējams, apmeklējot EUROPA tīmekļa vietni: https://ec.europa.eu/taxation_customs/eu-training/general-overview_en.

Atcerieties – as ir ātrs un praktisks atbilstošākās kursa informācijas kopsavilkums. Par autentisku uzskatāmi vienīgi Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša publicētie Eiropas Savienības tiesību akti. Komisija neuzņemas nekādu ar apmācību saistītu atbildību vai saistības.